СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXII. Ч. 200. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 27. серпня, 1924. VOL. XXXII. No. 200. Jersey City, N. J., Wednesday, August, 27, 1924. THREE CENTS

Демократичний кандидат Дейвис виїхав на промову до Коломбос, Огайо.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. серпня. — Демократичний кандидат президента Злучених Держав Джан В. Дейвис виїхав сьогодо Коломбос, Огайо, де має виголосити третю передвиборчу промову.

По дорозі має говорити з поїзду в Филаделфії і в других містах.

АҐІТАЦІЯ ЗА ДЕЙВИСОМ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. серпня. — В Демократичному Національному Комітеті заявляють, що на Заході будуть аґітувати за Дейвисом його заступник Чарлз В. Браен і Виллием Ґіббс МекЕду, коли вернеться з Европи.

На Сході займеться живо виборчою аґітацією ґовернор стейту Ню Йорк Алфред Смит.

БРАЕН БУДЕ ГОВОРИТИ ПРО КУ КЛАКС КЛЕНА.

ЛИНКОЛН, Небраска, 25. серпня. — Ґовернор Небраски, кандидат на заступника президента Злучених Держав, Чарлз В. Браен, заявив, що у своїх кандидатських промовах буде промовляти про К уКлакс Клена.

КУЛИДЖ НА ФАРМІ ХОЧЕ ДУМАТИ ПРО ФАРМЕРІВ.

ПЛІМОТ, Вермант, 25. серпня. — Сюди приїхав у гостину до Кулиджа Чалз Дж. Дос.

Він заявив звітникам часописий, що з Кулиджом не говорив про Ку Клакс Клена, але про фармерів, а саме про скликанне комісії, яка думала би про поміч для фармерів.

ТОРГОВЛЯ ФЕДЕРАЛЬНИМИ ВЛАСНОСТЯМИ.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 25. серпня. — Міністерство війни заявило, що всупереч протестови ґовернора Ню Джерзи, Джорджа Силзера, продасть федеральні власноси в Гобокен, Н. Дж.

ЗЕЛІЗНИЦЯ ОБЕЗПЕЧИЛА СВОЇХ РОБІТНИКІВ.

ГАРТФОРД, Конн., 25. серпня. — Зелізниця Нордерн Песифик Рейлвей Компені обезпечила 25,000 своїх робітників на $50,000,000 в Етна Лайф Іншюренс Компені.

НЕ ХОЧЕ ДУРНИЧКИ ДЛЯ ПУБЛИКИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. серпня. — Компанія Бруклин Менгеттен Тренсит Компені хотіла призначити омнібуси для Бруклина, щоб даром возили публику.

Мейор Гайлен поручив поліції до сього не допустити, бо се нечесна конкуренція з омнібусовими компаніями.

ОБОРОНА „УМОВО-ХОРИХ" МІЛІОНЕРІВ-ДУШОГУБІВ.

ШИКАҐО, ІЛЛ., 25. серпня. — Сьогодня оборнець Ліополда і Ловба, 67-літний старець Кларенс С. Деровр, говорив другий день в обороні убийників.

Він апелював зі сльозами в очах, щоб убийників не посилано на шибеницю, а призначено їм досмертну тюрму. Він казав, що душогуби „умово хорі". Їх злочинність приписував дідичности (що перейшла на них з родини), лихому вихованню, яке дали їм батьки, і шкідній літературі, що ще більше звихнула їх уми.

Знати все, значить прощати, казав він і благав для них прощення, зазначуючи, що кара смерти не усуває злочину, але любов і прощенне навіть для найгірших людий.

БАНКРОТСТВО КОМПАНІЇ ВИЛСОН І КО.

НЮ ЙОРК, Н. Й., 25. серпня. — Др. Морис І. Клайн з Нюарку, Н. Дж., власник 25 шерів великої річничої компанії Вилсон і Ко. з Шикаґо, Ілл., якої майно виносить 125,000,000, зажадав через суд ресівера для сеї компанії, якій грозило банкротство.

Ресівером назначено Едварда Марксона, урядовця стейту Ню Джерзи.

Се занепокоїло дуже нюйорських фінансістів, котрі хотіли ще недавно дати компанії позичку на ратунок перед банкротством.

94-ЛІТНЯ СТАРУХА ОБТЯЛА СВОЄ ВОЛОССЄ.

ЧЕСТЕР, КОНН., 25. серпня. — Тутешня стара панна Еліза Вотравс, котра має 94 роки, обтяла своє волосся, як се тепер в моді у молодих дівчат.

Переходячи до моди молодих дівчат, вона сказала, що волить теперішні молоді дівчата ані молоді дівчата сперед 80 літ.

ДВА ЗАКИДИ ПРОТИ РОМАНЮКА.

ВИННИПЕҐ, Ман, Канада. 15. серпня. — Дня 5. серпня відчитано Іллі Романюкови в поліційному суді у Виннипеґу, два обвинувачення за розбій. Після одного обвинувачення він мав взяти розбоєм автомобіль фірми Бредлія на Ст. Вітел 1. серпня. Друге обвинуваченне каже, що він взяв розбоєм автомобіль лінії Блю Лайн в марті на дорозі до Транскони. Дальше обвинуваченне за обрабованне П. і Б. В. Кеш-стору в квітні має бути виставлене вскорі. Переслуханне відложено.

На домаганне оборонця, Персі Гегеля, позволив поліційний суддя випустити Романюка на волю за кавцією по $10,000 за кожде обвинуваченне.

Одначе поруки не зложено і він остався у вязниці.

НОВЕ ЧУДО В ГАЛИЧИНІ.

В Стаях коло Белза мала зявитися перед 2 тижнями чудотворна ікона Божої Матери, до якої приходять щоденно тисячі товпи населення. Ціла історія вийшла з того, що одна сільська дівчина буцімто мала видінне Божої Матери й почула обітницю, що через три дні зявиться на дереві ікона. Дівчина прийшла за три дні і привела зі собою декілька інших жінок і дівчат. Усі присутні мали тоді побачити постать Пресв. Діви, а опісля того зявилася на дереві наче вирита чи виґравірована жилками кори ікона Божої Матери. Після того явились люди зі Стай і Воронова, а далі селяне із Сокальщини і Равщини і инших повітів. Іконою заопікувався латинський священник із найблищого костела. Деякі люде складають, як „вота" ріжні золоті і срібні річи. Дехто з наших священників мав привозити зі собою ріжних калік для випробуваня чуда.

ПОСПІХ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЧТИ.

45-літню подорож зробив один лист висланий у Львові в 1879 р., а який доручили львівському адресатови щойно сими днями. Таким робом львівська почта побила всі дотеперішні рекорди у спізненім доручуванню листів. Згаданий адресат се проф. Єгерман, якого Виділ Краєвий повідомляв про приняття резиґнації з професури і висловлював йому подяку за працю. Бідний проф. дивувався ціле життє, чому його резиґнацію прийняли мовчки. Коли зважити, що почта (правда світляна) вислана нами до звізди Сирія йде 5 літ, а до полярної зорі 36 літ. — то львівська почта своєю змогою дає нам змогу наближуватись до піднебесних констеляцій.

ЗІЗД У ХОЛМІ.

Український Посоль. Клюб скликав на день 17. серпня с. р. до Холму пов. селянський зїзд для обговорення сучасного положення в якому жиє тепер українське населенне в Польщі.

ВІДМОЛОДЖУВАННЄ.

Нова метода відмолоджування проф. Штайнаха (без операції, без шкідного насвітлювання. Впроваджування до тіла теплих промінів). Один із німецьких специялістів присвятив специяльну статтю новій відмолоджуючій методі проф. Штайнаха. Пише в цій статті, що коли відмолоджуючі операції переводяться на мущинах без більших небезпек (лише таких, які є неминучі при кождій операції), то ця метода стрічається з трудноцами у жінок. Розходиться тут о відповідну скількість рентґенівських промінів, а саме, щоби проміні відмолоджуючи одні клітини, не знищили принадково инших. Це трудно, бо одні жінки є менше другі більше вразливі. Отже лікарі стараються, щоби осягнути добрий успіх, не наражуючи пацієнтів на небезпеки, які є полученi з операцією й насвітлюванням. Для цієї цілі примінено не новий вже що правда, а знаний медичній терапії апарат. При помочі цього апарату можна розігріти людський організм у середині. Висилані цим апаратом теплі проміні, перебігають жолудком, розширюють кровоносні судини і кров автоматично доходить до всіх комірок. То причиняється до відмолодження організму.

ШПІОНАЖА СОВІТСЬКОГО ПОСОЛЬСТВА

З Варшави доносять до польських часописів, що там 1. с. м. о 12 год. в ночі виїхали майже під примусом, члени совітського посольства; Костецький Осташевський, Шидловський, і Максимович всі вони, на становищ совітських дипльоматів, мали скомпромітуватися шпіонажею. Двом членам посольства Єленському і Камінському, які перебувають за кордоном, польська влада не дасть дозволу на поворот до краю.

НАПАД НА ПОЇЗД ПІД КРАКОВОМ.

Дня 1. с. м. о год. 1. в ночі напали на поїзд, що їхав з Ґраніци до Кракова, бандити. Кермуючого поїздом Матлоха зранили вони чотирма револьверовими кулями, маніпулянта Грубого — двома. Бандити за якими заряджено погоню, втекли.

ЯК У КАЗЦІ.

Одна муха чотири льви і осел, немов у байці стали цими днями дієвими особами циркової траґедії у місті Шаволь у Франції. Осел був запряжений до клітки з львами, яку мав вести; його вкусила муха, так сильно, що він збожеволів. Погнав на осліп з кліткою, яка відчинилася; льви вибігли і кинулися на осла, розриваючи його на шматки. Поліції ледві вдалося львів убити.

МУРИНИ ! КОРОТКОЗОРІСТЬ

Богато славних учених заявляли вже, що некультурні народи дуже великій скількости бачать незвичайно добре. Це можна найліпше запримітити у Муринів. Анґлійський вчений Рой розсліджував це явище в 22-ох африканських кольоніях. Переглядав уважливо 5000 Муринів і ствердив, що було лише 1 проц. короткозорих! Пересічно гострота сили зору Муринів перевисшає 2 і пів раза гостроту зору Европейця.

УКРАЇНА ГОРИТЬ.

У Бахмуті 19. липня вибухнула пожежа, яка швидко поширилась на торговельні ряди, склади „Ларька", помешкання „Українбанку", видавництво „Рабочій Донбаса" та інші совітські централі. Велика частина цих будинків згоріла, втрати величезні.

У степу довкола відомого заповідника „Асканія Нова" загорілась суха трава. Пожежа хутко набрала величезних розмірів.

ПЕТЛЮРА.

Львівське Діло пише:

Півофіціяльна Поль. Аґенція Всходня поширює вістку, немовто б. головний отаман і голова Директорії У.Н.Р. Симон Петлюра заміряє, якусь збройну протибольшевицьку акцію і то ще в біжучому році. З тою метою мав він увійти в тісний звязок з румунським ґенеральним штабом.

На основі наших достовірних інформацій зазначуємо що ся вістка найзвичайнійша поль. качка і вцілій своїй основі минається з дійсностію. Семен Петлюра під теперішню пору перебуває разом з б. премієром Вячеславом Прокоповичем у Берні, в Швайцарії. Про ніяку против большевицьку акцію ні на власну руку, ані у спілці з якими будь він зовсім не думає Наддніпрянська політична еміґрація яка гуртується біля особи Петлюри, має одну мету: Очистити себе і б. головного отамана від закидів „бандитизму", яку то славу пляново робили свому „союзникови" Поляки.

КОНКУРС ХОРОВОГО СПІВУ.

На закарпатській шкільній виставі в Ужгороді відбувся конкурс співу місцевих шкіл. Головну нагороду дістала державна школа у Великих Луках, а першу премію дістав ужгородський Учительський Інститут.

Знову кроваві бої над риською границею.

ВАРШАВА, 25. серпня. — В суботу полонив великий відділ польської поліції „бандитів" на східну „польську" границю. Боротьба із загоном тривала чотири години, вчасі якої „бандити" вживали машинових крісів і ручних гранатів.

Другий загін розбила польська поліція в Радошковичах, положивши кілька його членів, а решту прогнавши через границю.

ОСТЕРІГАЄ МЕКДАНЕЛДА ПЕРЕД ВИЛСОНІВСЬКОЮ ПОЛІТИКОЮ.

ЛОНДОН, 25. серпня. — Анґлійський міністер скарбу Филип Сновден закинув премієрови Мекданелдови, що він веде внутрішню і заграничну політику на власну руку, не радячись міністерського кабінету. Він остеріг його, що таку політику вів пок. Вилсон, і що й він може програти з такою політикою на власну руку подібно як був програв Вилсон.

ФРАНЦУСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ НА ЗБІР ЛІҐИ НАРОДІВ.

ПАРИЖ, 25. серпня. — Французька делеґація на пятий Збір Ліґи Народів, який зачнеться 1-ого вересня с. р., поїде під проводом Леона Буржуа.

В делеґації будуть також: бувший премієр Арістад Бріян, Поль Бонкур, Анрі де Жувеналь і Жорж Бонне. Премієр Ерріо буде на отворенню сесії Збору Ліґи Народів.

БЕНЕШ ІДЕ ДО ЖЕНЕВИ.

ПРАГА, столиця Чехо-Словаччини, 25. серпня. — Чеська делеґація на Збір Ліґи Народів, який зачнеться 1-ого вересня с. р., поїде під проводом міністра закордонних справ дра Едварда Бенеша.

ВИВОЗЯТЬ ПШЕНИЦЮ З ГОЛОДНОЇ УКРАЇНИ ЗАГРАНИЦЮ.

МОСКВА, 25. серпня. — Російське советське правительство призначило сього року на вивіз заграницю 75,000,000 пудів збіжа (пуд має 36 фунтів).

Голова „совнаркома" (совет народніх комісарів) Риков заявив, що сьогорічне живо у Росії принесе 2,700,000,000 пудів збіжа, з чого можна вивезти заграницю 100,000,000 пудів, а 75,000,000 вже тепер можна призначити.

Се московські большевики гадають вивозити пшеницю з України. Вони не вивозять ані з Московщини, ані з Сибіри, ані з Туркестану, бо перевіз їм не оплатиться, але з України легко вивозять Чорним морем, зовсім не дивлячись на те, що там вже великий голод. Голодна Україна не дістане натомісць збіжа з Московщини, Сибіри або Туркестану, також м. і. через трудний перевіз. І не дістане теж гроший за свою пшеницю, але заберуть їх московські большевики. Україна мусить знову перебути важку пробу під окупацією ворога).

ХТО ПРАВИТЬ БОЛЬШЕВІЄЮ?

БЕРЛІН, 25. серпня. — Большевицькі урядовці на питанне, хто править Росією, відповідають: Правительство, себто — совет большевицької федерації, його екзекутива, і „совнарком" (совет народніх комісарів.

Але все те лише для форми. Поправді, усе те не має в Росії рішаючого голосу, а тільки чинником, який виконує висші прикази.

Хто-ж є над большевицькою владою?

На се відповідять сі, що знають відносини в теперішній Росії, так:

Над цілою большевицькою владою є Р. К. П. (російська комуністична партія), а над нею центральний комітет Р. К. П. з 52 осіб, а над сим комітетом ПОЛІТБЮРО (політичне бюро) з 7 людий. Політбюро — се дійсна і найвисша влада в большевицькій Росії. Політбюро дійсно диктує невідклично усю політику Росії. Вона має найвисшу власть над екзекутивою (виконуючою владою), над законодатним збором (себто, советами) і навіть над судівництвом. Все мусить неодмінно повинуватись Політбюру і проти його волі нема жадного відклику.

До Політбюра належать: СТАЛІН, ЗІНОВЄВ, КАМЕНЄВ, ТОМСЬКИЙ, РИКОВ, БУХАРІН І ТРОЦЬКИЙ.

Ще є двох кандидатів набудуче до Політбюра, а саме голова совета советів Калінін і міністер шляхів Рудзуґак.

У сьому-ж Політбюрі має ще верховну власть трійця: Каменев, Зіновев і Сталін.

Формальні зносини з тим Політбюром має Р. К. П., бо він з неї виходить нібито через вибір. Але вже совети, які нібито є парляментом, не мають зносин ані жадного вплыву на се Політбюро. Длятого зрозуміла річ, що хотяй по селах і містах до советів не вибрано комуністів, влада в Росії остає незмінно тасама.

НІМЕЦЬКИЙ ДУШОГУБ В БУДАПЕШТІ.

БУДАПЕШТ, столиця Мадярщини, 25. серпня. — Сюди втік один з убийників провідника німецьких центровців, Матіяса Ерубергера, офіцир Шульце.

Німеччина домагається, щоб Мадярщина його видалила, але Мадярщина не хоче сього зробити, кажучи, що між обома державами нема про се умови.

ЗАМИКАЮТЬ СВОЇ ОФІСИ В ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА, 25. серпня. — Американська корабельна лінія Юнайтед Стейтс Лайнз замикає 1-ого вересня с. р. 5 своїх офісів в Польщі, а лишає тільки один у Варшаві, але і тут обтинає значно його персонал.

Се наслідком того, що квоту еміґрації з Польщі в Америку зменьшено з 35,000 на 5,000 осіб.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
A-ceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ХТО НАЙБІЛЬШЕ СТРАТИВ НА БОЛЬШЕВИЗМІ?

Нюйорські большевицькі наймити, котрі звуть себе „комуністами", а розуміються на комунізмі як большевик на звіздах, ніколи нічого серіозно не вчились і ніколи серіозно не працювали. Як виросли з батьківської опіки, так жили з того, що стали професіональними „любителями народу". Голосили і голосять, що вони любили і люблять робучий народ; що вони його визволять при помочі московських советів; і віддадуть йому власть, себто „диктатуру пролетаріяту".

Та вони люблять на робучому народі „пресові фонди" а не його, а визволять його хиба з долярів на ті фонди. А „диктатуру пролетаріяту" то вони можуть „дати" усякому от хочби й зараз, таки нині, бо вони її не мають, ані не можуть з Росії спровадити ні з України, бо і там її поправді ніколи не було ані нема.

Усе те, що большевицькі наймити з Ню Йорку і з других плейзів пишуть, або говорять, або декламують як в горячці, не є нічим іншим як звичайною брехнею, помальованою на червоно, і звичайніським шахрайством, теж помальованим на червоно.

Не тільки вони, але і їх пани-злочинці з Москви, котрих злочини вони тут мусять обороняти, нічого робітникам не дали з того, що обіцяли, і нічого не дадуть з того, що обіцюють досі, або що ще обіцяють в будучині.

Так звана „диктатура пролетаріяту" — се, як відомо, ДИКТАТУРА КОМІСАРІЯТУ НАД ПРОЛЄТАРІЯТОМ. Пролетаріят її не вибирав ані не назначував. Ані не має права ані змоги її усунути, змінити, або бодай критикувати. ТАКСАМО НІХТО З ПРОЛЄТАРІЯТУ НЕ МОЖЕ ДІСТАТИСЬ ДО ТОЇ ТАК ЗВАНОЇ „ДИКТАТУРИ ПРОЛЄТАРІЯТУ". Як він не був адвокатом, або суддею, за царських часів, або не скінчив цареславної духовної семінарії, так він не має доступу до „диктатури пролетаріяту". Він загалом не має жадного голосу в диктованню. Він може лише покірно і смирно слухати диктатури і мовчати як за диктатури Романових.

Міг би дехто сказати:

— Ну, добре, нехай що робітники в Росії не мають права рішати або говорити про державні справи, а тільки династія адвокатів-комісарів з Кремля, так всетаки РОБІТНИКАМ там красше ніж в котрійнебудь другій державі!

Отже се неправда. В советській Росії добре лише КОМІСАРАМ (себто адвокатам і цареславним богословам), „СПЕЦАМ" (себто, спеціялістам, що покінчили висші студії в університетах і техніках) і „НЕПМАНАМ" (себто, торговцям на основі НЕП-а, то є „нової економічної політики", якими є фаміліянти комісарів).

А робітникам?

РОБІТНИКАМ, тим, котрих імени вжито для перевороту; в котрих імени різано, вбивано і виголоджувано міліони людий; в котрих імени Росію, а особливо пребогату Україну зведено на руїну, — найгірше.

Їм не вільно навіть СТРАЙКУВАТИ у своїй обороні, бож се „проти них самих", кажуть комісари, бож то їх держава, се-ж їх „диктатура"! (Дивно, що вони безупинно виступають до страйку „проти себе"!...)

Для них нема праці. Тепер в Росії і на Україні ДВА МІЛІОНИ БЕЗРОБІТНИХ, дарма, що 4 так богато робітників виїхало на села і покинуло щастє міського пролетаря з „диктатурою" в руках. Безробітні дістають запомогу в хлібі, фасолі і бобі, при помочі якої вони з родинами пухнуть з голоду.

Та і тим, що мають роботу, не красше. Вони теж дістають такісамі нуждені порції чорного хліба і фасолі або бобу, але доплат в грошах, які їм признано, от хочби тепер не дістають вже від кількох місяців.

Що-ж тоді одним і другим лишається як не бунт з розпуки проти комісаріяту і проти „диктатури пролетаріяту"?

І бунтуються, але панове комісари так дбають про них, що їм не позволять, аби вони бунтувались „проти себе" і витають бунти голодних нуждарів машиновими крісами.

Таке вже в Росії триває сім літ. А ще може потривати якийсь час, поки селянство не скине самодержавя комісарів і не дасть почину до нового порядку в Росії і на Україні.

Який же теперішній біланс робітників в Росії і на Україні і який буде при замкненню большевицької авантури?

Большевики кажуть, що їх „держава" дає забезпечення „життя" робітникам, коли можуть робити, бо ще мають стільки сил, а також і на старість, коли вже не зможуть працювати. Значить, що робітники не потребують нічим журитись, НЕ ПОТРЕБУЮТЬ МАТИ ЖАДНОГО МАЙНА; а вже держава дасть їм усе: хліб, хату, одяг і заспокоєння духових потреб, як тоді коли працюють, так і тоді, коли вже перестануть працювати з-за старих літ і немічности.

Тепер подумайте, скільки в тому правди. Чи може „держава" (що так скажемо) подбати про немічних старих робітників, коли вона не має роботи ані хліба для молодих і здорових робітників?

Чому не має? Не має тому, бо зійшла на остание банкротства. Не має жадного капіталу. Усе потратила, що застала, а НІЧОГО НЕ ПРИДБАЛА. Що-ж може дати? Нічого!

Але допустім, що большевія ще буде доруйновувати Росію й Україну три роки, значить, руїна тривати-ме 10 літ. І візьмім наприклад, що тоді буде ТРИ МІЛІОНИ РОБІТНИКІВ (а з родинами — 15,000,000 душ), котрі вже не можуть працювати і ждуть на державну поміч? Що тоді буде? ЧИ ТОДІ ДЕРЖАВА ДАСТЬ ПОТРІБНУ ПОМІЧ ДЛЯ 15,000,000 ДУШ? Певно, що не дасть, БО НЕ БУДЕ МАТИ. Як тепер не має, так щороку буде щораз гірше, поки з упадком большевії не стане зовсім жадного капіталу в Росії і на Україні.

Тоді аж три міліони робітників, а 15 міліонів душ, переконаються, як страшно їх ошукали комісари.

ВОНИ ЗА 10 ЛІТ ПРАЦІ НЕ ПРИДБАЛИ АНІ КОПІЙКИ МАЙНА НІ ДЛЯ СЕБЕ НІ ДЛЯ РОДИН. Не мати-муть ані гроша, ані хати, ані землі. А ДЕРЖАВА ДЛЯ НИХ ТАКОЖ НЕ ЗЛОЖИЛА АНІ ЦЕНТА НА ДОПОМОГИ ЗА ТЕ, ЩО ВОНИ ВЕЛИКУ ЧАСТЬ ПРАЦІ ЧЕРЕЗ 10 ЛІТ ВІДДАВАЛИ ДЕРЖАВІ — і вони останеться на старі літа немічниками і жебраками.

Авантура скінчиться так, що комісари втікнуть заграницю з діямантами і золотом з церков; „специ" будуть далі на службі; „непмани" останеться в бизнесі; селяни будуть відробляти се, що стратили через большевицьку руїну, — а робітники останеться цілком беззахистними жебраками.

Се заплата большевицьких комісарів тим міліонам робітників, по яких спині вони вилізли на царський Кремль, і яких імени вони надужили для свого інтернаціонального шахрайства.

СКРУТНЕ ПОЛОЖЕННЯ ПОЛЬЩІ В ОСВІТЛЕННЮ ПОЛЬСЬКОГО „ВИЗВОЛЄНЬЦА"

(Оригінальна допись „Свободи" з Відня).

I.

Як п. Туґотови виховзнувся з рук міністерський портфель.

В польській „людовій" партії „Визволене" повстав немалий „ґучек". Пан презес клюбу посольського „Визволене" нагнівався на клюб, і не лише, що зрікся свого презесовства, але взагалі з клюбу виступив та виїхав „на вандер". Однак перед тим оголосив еще в органі партії, що рівнож зветься „Визволене" письмо до одного з товаришів клюбових Понятовського **отверте письмо,** в котрім оправдує своє поступовання та подає причини свого зречення та виступлення.

Пан Туґут — це дуже рухлива людина, котра старається не лиш мати сильний вплив в своїй партії і взагалі в краю, але також піддержувати — скажім влучним чеським словом — „стикі" із чужими заграничними політиками. — Він то преці́нь був перший, що своїм листом до теперішнього президента французького парляменту п. Пенлеве — старався заперечити тим твердженям, які Пенлеве, Ерріо, Барбіс та другі французькі політики поставили у своїй відозві про „білий террор" в Польщі. Повелося йому навіть своїм запереченем піддурити безталанного професора Рішета, що цей цофнув свій підпис зпід того „білого террору". Однак Туґут понюхав письмо носом і побачив, що так довго не потягне і що не довго ще дасться піддурювати культурний світ про... „культурнон місиен Польскі на всходзе!"

Він бачив, що струна вже натягнулася до неможливости і що далі — мусить безумовно тріснути!

Він отже старався за всяку ціну перетиснути через скрипучу польську машину соймову пару таких закликів, котрими би мож потім вимахувати перед очима Західної Европи та перед Америкою та кричати: „Там до ліха!" — Чого ви властиво від нас хочете?! Набилисьте собі вуха наріканнями тих хронічних кверулянтів Українців та Білорусинів, а не бачите, що ми великодушно ущасливили їх такими „вспанялими уставами ку охроне (?!) мнейшосці народових", що на будуче їм навіть і в божім раю не буде ліпше!" ....

Туґут належав до тої пресдавної комісії чотирох, в котрої склад входив еще і звісний наш приятель Стасьо Ґрабскі, спеціяліст (?!) від справ „русіньскіх", надрізаний Поляк Левенгерц і ще якийсь „чварти". Вони то посклеювали ті славні законочки для блага мнейшосьці, котрі однак руками й ногами від того блага боронилися і боронитися будуть. Тими закончиками Поляки зосібна галицьким Українцям обтяли і ті язикові права, які собі наші краяне у тяжкій боротьбі еще за часів Австрії були здобули.

„Тен надзвичайни сукцес" — геть перевернув в голові п. Туґута. Він пересвідчився, що хоч він і „Визволенец" — то преці знайшов щасливо спільну плятформу з заклятим ворогом „Визволеня" Стасьом Ґрабським, відомим вшехпольским тузом. Чомуж би вони оба не могли також рівно сидіти і на міністерських фотелях, тимбільше, що їх тоді головною задачею було би приголомшувати надто великі апетити „мнейшосьці"? Один Стасьо — робив би це на полі шкільництва а другий Стасьо (Туґут) на поли заграничної політики. І власне на тім полі треба би мати „спрежистого" політика, щоби невтралізувати всі ті численні жалоби Українців та Білорусинів, котрі вже внесли вони перед міжнародне форум, і певно єще й далі вносити будуть! Туґут знає чейже з власного досвіду що матеріялів до такої роботи є прямо не обмежена скількість; а впрочім і він сам вносив вже інтерпеляції по причині надужить польських властий таки й над самим польським людом! Щож доперва мусить діятися на „кресах" де кождий уржендовець, „возівода" уважає себе за воєводу з необмеженою властю!

Одним словом і інтерес „ойчизни" і інтерес таки самого п. Туґута вимагали, щоби він був в міністерстві. Він одже — яко голова клюбу — скликав його презідію та заявив її, як справа стоїть: він мав би бути міністром справ заграничних а Стасьо Ґрабскі — міністром просвіти (!файно би така просвіта виглядала! К. О.) Коли клюб згодиться, щоби він приняв міністеріяльну теку, то він на цей час з клюбу виступить, щоби за можливі промахи правительства не падала відвічальність і на клюб. — За першим разом президія клюбу згодилася на цей помисл, коли однак Туґут за пару день вернув з інспекції тюрем — то показалось, що лиш посол Понятовські був єще рідний з тим пляном, а другі — як кажуть на Покуттю — „оскочили". Це „уразило п. Туґута до живеґо"; він скликав клюб, і заявив, що вже не хоче бути міністром але рівночасно не лиш зрікається презесовства, але взагалі з клюбу виступає! Обидився тай решта!

Та на тім не кінець: Туґут вилисав еще свої жалі у великім посланію зверненім до пос. Понятовского, а цей оголосив його з уповажнення автора у „Визволеню". У нім представив Туґут докладне не лиш цілу справу свого міністеріяльного кандидовання але також і свої погляди на **теперішну ситуацію в Польщі** і це для нас — очивидно найбільше інтересне.

Клим Обух.

ЗІ СТУДЕНТСЬКОГО ЖИТТЯ.

Злидні українського студентства в Німеччині.

Важкі матеріяльні відносини нашого студенства у Німеччині приневолюють управу Спілки звернутися до всього українського громадянства зі слідуючим закликом: „Наше студенство, що студіює на високих школах в Німеччині, попало останніми часами в такі не відрадні обставини, що богато студіюючих тут студентів мабуть буде примушених покинути свої студії, не маючи змоги матеріяльно утриматись.

Всіх студентів-Українців у Німеччині є під цю пору 96. З того 18 працює на хліб; дійсно студіюючих є 18. Вони поділені по школах ось де: університет 39, висока технічна школа 14, сельсько-господарська школа 8, лісова академія 2, ветер. школа 1, мистецька 3, музична 2, спортова академія 1. З того числа 11студендів здало вже кандидатські іспити.

Як першу причину важкого положення нашого студентства треба вважати великий зріст дорожнечі в порівнанню до минулих семестрів. Тому рік потребував наш студент на свій прожиток біля 5 американ. долярів а тепер ця сума зросла до 20—25 амер. дол. такої суми не мають змоги удержувати наші студенти і тому, щоби тут удержатися при науці, вони мусять лихо харчуватися, мешкати у невідповідних кімнатах, чи вбараках, а це знова штовхає їх у грудню недугу і таким робом час призначений на студії, марнується лікуванням по німецьких шпиталях. Деякі примушені вже підчас шкільного року займатися фізичною працею, а це не не корисно впливає на поступ у науці. Тепер, як раз ми одержали сумну вістку, що один з наших товаришів, що виїхав на працю там і помер. Однак все таки наше студентство не зважаючи на всі ті матеріяльні недостачі вивязується зі свого завдання, як не мога краще і богато студентів стоїть вже перед закінченням студій, так, що їм потрібна тільки на невеликий час матеріяльна піддержка. Другою важною причиною, яка грозить нашим студентам утратою спроможности студіювання, це оплати за право навчання на німецьких школах за зимовий семестр 1924-25. Ці оплати доходять до сум, про які наші студенти серед свого злиденного життя і не сміють подумати а саме на поодиноких школах вимагають 40—60 амер. долярів від одного студента. Вже в будучих двох семестрах предбачувалося масове залишення студій переважною кількістю наших студентів у звязку з отсими високими оплатами. І тільки завдяки жертвенности Вп. полк. Зеленевського а опісля ген. кон. Фонфе які бачучи важке матеріяльне положення нашого студентства, випозичили йому на довший реченець гроші на заплачення оплат, вдалось перемінути катастрофу. Однак тепер наше матеріяльне положення просто безвиглядне. Надії на підмогу нема ніякої і щоби пережити цей критичний момент потреба нам допомоги із боку цілого нашого краевого громадянства. Великою підпорою, для студіюючої в Берліні молоді була харчівня Спілки Студ. Українців, яку основано фондом американських пожертв та при підмозі прихильників нашого студентства. В часі свойого доброго фінансового забезпечення харчівня давала всім незамжнім студентам дарові обіди та вечери. Тепер не тільки, що харчівня не в силі видавати безплатного харчування, але сама стоїть перед загрозою закриття.

Так кінчимо біжучий літний семестр із острахом глядимо на біжучий шк. рік. Чи вдасться нам урятувати ці десятки молоді, чи вдасться охоронити харчівню перед закриттям, це залежить в першій мірі від сідношення до цеї справи всього українського громадянства. В надії, що українське громадянство зрозуміє наше критичне положення та значіння студій своєї молоді по німецьких високих школах і поспішить негайно з допомогой, відкриваємо місяць Спілки студентів-Українців, який триватиме від 15. серпня до 15. вересня і підчас цього місяця просимо складати жертви на поміч нашому студентству у Німеччині при всіляких зібраннях та нагодах. Хай долею нашого студентства зацікавляться ширші кола нашого громадянства та своєю щедрою допомогою дадуть йому змогу вчитися для добра нації.

Всім тим, які відносилися та відносяться до нашого гасла, складаємо щиру подяку.

Жертви просимо присилати на адресу: Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland E. V., Berlin-Charlottenburg 4., Wielandstr. 37.

Голова: **Вол. Завальницький,** канд. вет. мед. Екон. референт: **Вол. Ковальчук,** студ. мед. Пресов. реф. **Гр. Маланчук,** ст. мед.

КООПЕРАТИВНА ШКОЛА УКРАЇНСЬКОЇ СЕЛЯНСЬКОЇ СПІЛКИ В ЙОЗЕФОВІ.

Кооперативну Школу (перше кооперативні Курси) в Йозефові (в Чехо-Словаччині) заложив Головний Комітет Української Село-Спілки, який виготовив статут для школи та перевів їх орґанізацію.

Вписи на Кооперавний Курс почалися дня 19. X минулого року. Вписалося 159 слухачів, стрільці, підстаршини і старшини української Галицької Армії. З огляду на велике число та нерівну освіту, слухачів поділено на три відділи.

На відділ „А" принято тих, що мають освіту не менше 6 кл. середньої школи або міщанської; а прочих з народньою освітою переведено на відділ „В".

I. XII. минулого року засновано при Кооперативних Курсах Стеноґрафічні Курси на 20 слухачів.

20. XII. тогож року поширено Курси четвертим відділом для 52 слухачів з покінченою народньою школою.

I. II. с. р. заложено про Кооперативних Курсах підготовчі Курси майбутніх слухачів гарбарських та шоферських курсів.

I. IV. с. р. переіменовано Кооперативні Курси на Кооперативну Школу та зредуковано 4 відділи на 3.

Щоби дати змогу слухачам і відділу „А" по закінченню Кооперативної Школи присвятити себе дальшим студіям на високих школах заведено на сьому відділі обовязкове навчання по алґебрі, ґеометрії, фізиці, хемії, всесвітній історії та історії природи й німецькій мові. Всі ці лекції читаються лекторами матуральних курсів в Йозефові. По іспиті на Кооперативній Школі можуть слухачі I. відділу, що викажуть потрібні успіхи тримати іспити зрілости перед Йозефівською Середньошкільною Іспитовою Комісією.

Лекторська Рада складається з 20 лекторів. Директором Школи призначений Головним Комітетом п. Безкровний Кузьма. Слухачів на Кооперативній Школі числиться 147, включаючи в це число 34 особи, котрі віділхали на деякий час до санаторії чи лічниці. Прочитано лекторам по I. VII. с. р. 2260 лекцій. Таборові відносини, серед яких почалися Кооперативні Курси були дуже неприятливі. Добігав четвертий рік військового інтернування. День 14. III. 1923 р., віддання Галичини Польщі, знищив остатки витривалости та забрав послідню надію на вільний поворот до рідного краю. При кінці місяця жовтня почало Міністерство Народньої Обрани ліквідувати табор. До кінця грудня місяця т. р. мали всі члени табору опустити останній та шукати собі іншого пристановища. В падолисті матеріяльне становище таборян погіршало. Наказом команди табору відібрано їм всяку підмогу, окрім харчів та помешкання. Не дивлячись на загальний роспач, що опанував табором, більше ніж півтораста таборян з одушевленням вітали заложення Кооперативних Курсів Село-Спілкою, відчуваючи їх вагу та вартість. В місяцях падолисті та грудні терпіли слухачі холод і голод, але в той самий час виявили найбільше енергії в поборюванню цих недогод.

В кінці грудня на місце військової таборової команди прийшла чеська цивільна влада.

Життя в таборі покращало. Слухачі стали одержувати грошову допомогу по 50 кч. місячно. Праця на Кооперативній школі продовжується тепер при більш сприятливих умовинах. Окрім 6-годинного дополудневого навчання теоретичного слухачі мають і кооперативну практику. Заложено для практичного навчання слідуючі кооперативи:

10. V. с. р. заложено кредитовий кооператив „Україна", котрий має 113 членів з пайками по 20 кч. Касовий оборот за послідний рік виносив 8.173,65 кч.

23. V. засновано споживчий кооператив „Основа". Кооператив має 78 членів з членськими внесками по 10 кч. Загальний оборот за послідній рік виносив 41.282 кч.

24. V. зорґанізовано сільсько-господарський кооператив „Ґрунт". Кооператив має 21 акрів городу, молочарню, яка щоденно спродує 110 л. молока. Кооператив веде також годівлю кріликів і має пасіку.

Всі члени кооперативу зобовязані працювати певну кількість днів на городі або в молочарні.

3. VII місцевою філією Село-Спілки засновані „Пасічницькі Курси" з щоденним теоретичним і практичним навчанням. Кооператив „Ґрунт" дав до роспорядимости цим курсам свою пасіку.

ЛІТО.

О хто се, о хто се царинами йде,
Вінки і ґірлянди в наручах несе?!
О хто се сповитий і блеском і чаром,
Красніє, палає ягід спілих жаром?!

На свиті, на срібній, зелено підшитій,
Гафтовані яскри і блавати сині,
Немов у княгині...
А маків палаючих цвіти червоні
Китицями вп'яті на грудях... на лоні...
А горде чоло в діядемі,
Чоло оповите діядемом рож!
І цвіти і цвіти сипле із долонь:
Де гляне, обильність і чар і огонь!
Аж серцем стрясає упоена дрож.

Охто се? Се літо царинами йде,
З собою і роскіш і щастє несе.
Се літо, горячий се час,
Обильности, жнива се час!...

Життє скрізь, мов чаша вина, що пер-[литься,
вкрай чаша налита кипить
Палає, красується наче в Едемі,
Життє мов в Едемі у днях сотворіння,
Так повне і цвітів, пісень і проміння...
Хвилює колосє, іскриться росою...
Світ золотом сяє, чарує красою...
Не сон се... не мрія, а сяєво сонця,
Світ нам наче сонце, весь світ наче [сонце!!

Уляна Кравченко.

ЛЮДСЬКЕ СЕРЦЕ.

От приглянься, яка то дивна машина те людське серце. Не перериває воно своєї діяльности ні на одну секунду, не потребує ніяких направок, а працює правильно, безперервно весь час людського життя. Від одного удару серця до другого минає трохи менше як секунда. При найменшім напруженню прискорює воно свої удари. Правильно ударяє воно 70 разів на мінуту, 4.200 разів на годину, 100.000 разів на день, 36,702.000 разів на рік, а 2.757,440.000 разів в протягу 70 років життя.

Серце — се мала помпа, довга на 15 цм., а широка на 10 цм. Вона викидає із себе за кождим ударом около 100 грамів крови, се значить 7 літрів на мінуту, 420 літрів на годину, а 10.000 літрів на день.

Перестане ся машина працювати, то й кінчиться життє людини.

АЗБУКА ІЗ ТІСТОЧОК.

Один льондонський педагог придумав вигідну методу і певн одуже приемну для для дітей — для навчання азбуки. „Виходячи зі становища — каже „Ревю" — що діточі души богато лекше запамятають це що для них було приемне, Едгар Шерідан придумав азбуку з тісточок. Кожню букву заступає окреме тісточко: мяткові, ванілеві, з яблуками, ананасом і т. д. Дитина їсть попросту букву. Смак і „буква" тут так злучені, що тяжко, щоби дитина забула її. Ця харчова азбука прийнялась вельми серед дітвори, і діти безперестанно пошукують її Одначе батьки не є такі однодушні з англійським педагогом, а саме з економічної причини: виучування цієї азбуки збільшує денні видатки. Діти дійсне так одушевлені цією педагогічною системою, що коли вернуть до дому, вперто хочуть продовжувати лекцію доки зовсім не наїдяться. Вкінці їм сниться ціла харчова бібліотека; цілу енциклопедію людського знання уявляють собі в виді ласощів. У всякому разі, як педагогічна повість, харчова бібліотека заслугує, щоби специялісти на неї звернули увагу. Діти без сумніву їстимуть тісточка, чи схочуть вони при цьому навчитися азбуки... це инше питання.

ЛІЧЕННЯ СВІЖИМИ ОВОЧАМИ.

Одна німецька лікарська газета подає погляди лікаря д-ра Менделя, який горячо поручає лічення деяких недуг свіжими овочами. Отже др. Мендель поручає лікування свіжими овочами у всіх цих випадках, в котрих примінюється молочне лічення, коли організмови треба достарчати поживи, вбогої в білок і без соли. Прим. при пухлинах (водяна недуга), недугах серця і нирок, при запаленню нирок, збільшеному тисненню крови, цукровій недузі, деяких шкірних недугах і т. д. Кільограм овочів вистарчить звичайно для повного заспокоєння голоду, жаги, щоби перешкодити упадкови сил у хорих, які лежать у ліжку.

У хорих на серце заприміченo вже деколи поліпшення після триденного лікування свіжими овочами. Самособою треба примінювати й лічення лікарством. Варені овочі далеко не такі успішні при личенню. Може бути, що то тому, що при варенню нищаться незнані подразнюючі складники, або вітаміни овочів. Після такого лікування стараються вдержати його успіхи молочним і яринним відживлюванням. При цукровій недузі вже давно поручали лічення свіжими овочами. Надаються до цієї цілі головно банами, яблока і грушки. Сконстантовано при цьому також більшу успішність сирих ніж варених овочів.

Подібно при затовщеню вже давно примінюють овочі з добрим успіхом. Видно їх ділання. Помагає не лише на скромній поживі, але головно у побуджуванню до віддавання мочі і в скріпленій праці виділюючих залоз (желез).

ПОЗІР! ДІТРОЙТ, МІШ.! ПОЗІР!

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 31. СЕРПНЯ О ГОДИНІ 2-гій ПОПОЛУДНИ відбудуться на гали 3464 Cicotte Avenue

ВЕЛИКЕ ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ВІЧЕ

на якім будуть промовляти: головний отаман др. Гриневецький, др. Назарук і другі позамісцеві бесідники.

Кому не байдужна народна справа цей явиться на цім вічу.

200 Січова Старшина.

ЗРІСТ ЧЕРВОНОШКІРИХ.

Федеральний уряд для індіянських справ оголосив дати з котрих виходить, що індіянське населення вже не вимирає, а збільшується. Сьогодня начислюють Індіянів у Зединених Державах 344.803 душ, або 1.144 більше, як минулого року Не лиш від минулого року каже, „Найшенел географи Соціете" зменшилось вимирання Індіянців, а від 30 літ. З цього часу народини перевисшають смертність. На резервацію припадає (на кожду квадратну милю) лише 6 Індіянців. По всяким віродостойним обчисленням кожен червоношкірий, перед приходом білих до Америки, — мав для себе на сьогоднішній території Зединен. Держав, місце трьох квадратових миль.

Індіянський ватажок Массасойт навчив кольоністів, як садити кукурудзу. Одначе Масасойт і його земляки в більшости жили з ловів. Олені буйволи, медведі й заяці достарчали їм мяса, ягоди й горіхи то була ростинна пожива Індіянців. Обчислюють, що підчас приїзду Христофа Колюмба до Америк було 846.000 Індіянців на території Зед. Держав. Колиб тоді всі Індиянці від Антлянтика до Пацифіка і від Мексиканського заливу до великих Озер зійшлися на одно місце, всі разом не творилиби такого числа людей, як сьогодня є в Детройті. Рушниці білих прорідили ряди деяких червоношкірих племен; недуги, горівка, заразні недуги, котрі принесли зі собою білі, — нищили Індіянців ще більше. Віспа лютювала між рр. 1781. і 1873. серед західних племен а наслідки були страшніші, як після інфлюенції 1918. р. Страшна пропасниця за один рік забрала 70.000 Індійців у Каліфорнії й Орегоні. В 1880. р. індійське населення числило лише 256.127 душ. Сьогодня, після 30 літ їх число но збільшилося о цілих сто тисяч. Одно індіянське племя булоб найбогатшим народом на світі, — колиб скарби своєї землі мали у власних руках. В провінції Осага Інд. в Оклягомі найшлася нафта. Жерела нафти приносять річно около 50. міліонів дол. Всетаки члени цього племени річно дістають уділів кождий 10—12 тисяч дол. В 1922 р. продукція цих жерел виносила більше, як 29 міліонів долярів. Зріст числа червоношкірих мається приписати цьому, що Індійці вчасти приноровилися до життя білих, а також наглядови Зед. Держав. Червоношкірий все ще займається ловами, але хто навідається до їх резервацій, бачить, що займаються і богато иншими корисними зайняттями. Індіянець є часто пастухом, гірником, писарем, огородником, хліборобом, пропорідником, моряком, а не рідко і „відрізувач" купонів. Багаті Індіянці, зодягнені в національній ноші, представляють для кінематографів бої у Голівуд. Це головно Шошани і Аропаго з Уінд Ривер, резервації Уіолинг.

В пяту річницю здобуття Київа укр. військами (31. серпня 1919)

— заходом —

обєднаних укр. товариств в Ditroit, Mich., відбудеться

В НЕДІЛЮ, 31. СЕРПНЯ, 1924

о год. 7.30 вечером.

на парохіяльній гали,

3464 Cicotte Avenue, Detroit, Mich.

КОНЦЕРТ

з слідуючою програмою:

ПЕРША ЧАСТЬ.

1. Вступне слово...Др. А. Т. Кібзей
2. а) М. Вербицький — „Там де Татран" ....
   б) Народна дума — „Чорна риля" (з барітон. сольом) .... Мішаний хор „Бояна"
3. В. Thecla — Reverie — фортепянове сольо .... П-на Христя Стефаняк
4. Іс. Воробкевич — „На чужині" деклямація ...... П-на М. Демчук
5. а) М. Вербицький — „Де Дніпро наш", Молод. хор „Бояна"
   б) Я. Ярославенко — „Школярський марш" ....
6. М. Бонковський — „Карі очи" (сопран, соло) ...... П-на М. Вілан

ЧАСТЬ ДРУГА.

7. а) О. Ніжанковський — „Гуляли, гуляли" ....
   б) М. Лисенко — до слів Т. Шевченка — „Реве та стогне" ...... Муж. хор „Бояна"
8. Carl Bohm, op. 306 — Slavonian Dance, скрипкове сольо .... П-на Анна Стефаняк
9. Т. Шевченко — „Доборолась Україна", декл., п. Іван Форись
10. Ис. Воробкевич — „Мово рідна", дует на сопран і альт .... П-нни О. Петрович і М. Ворко
11. М. Д. — „Уже забуті", барітонове сольо ...... п. М. Федитник
12. а) Гр. Давидовський — „Їхав козак за Дунай" ....
    б) — „До України" .... Мішаний хор „Бояна"
13. Кінцева промова, ... др. Ст. Гриневецький
14. „Ще не вмерла Україна" .... Получені хори „Бояна"

Фортепяновий дострій до сольових точок обняла ласкаво: Miss Nelly Rhody.

Вступ для дорослих 50 для дітий 10 ц.

Дохід призначений для українських інвалідів. 199-01

ПОЗІР! БОФАЛО! НОВИНА!

Заходом Тов. ім. О. Нижанковського відограеся прегарне представлення

ОЙ НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

В НЕДІЛЮ, 31. АВГУСТА, 1924

НА ГАЛИ ПАРАФІЯЛЬНІЙ при Fillmore і Oneida.

Початок о годині 7-мій вечером.

На се прегарне представлення запрошаєся усе хвальне Громадянство з Бофало і околиці. Приходіть усі і знакомих приводіть. За вдоволення ручить — Заряд. 200-01

ДІТРОЙТ, МІШ.

ЗБИРАЙТЕСЯ!

РОГАТИНЩИНА І СОКАЛЬЩИНА

та кличте всіх на

ПРОГУЛЬКУ

до „UKRAINIAN GARDEN" НА OAKLAND, 9½ МИЛЯ, БЛИЗЬКО JOHN R. STR.

В НЕДІЛЮ, 31. СЕРПНЯ, 1924

Ворота будуть отворені в 1-ій годині попол.

Проситься всіх Громадян прийти численно, бо дохід піде на „Рідні Школи" в тих повітах. 200

ЗА УРЯД:

Іван Шеремета, Пилип Дамян.

ПІКНІК! ФІЛАДЕЛФІЯ, ПІКНІК!

Шановні Громадяни міста Филаделфії, Па., і околиці!

НА ДЕНЬ 31-го СЕРПНЯ (Августа) сего року, заходом Тов. „Любов", від. 45 У. Н. С. — устроюєсь —

ПІКНІК

на Луис Фармі в горі.

Запрошуєся до участи Шан. Гостий.

Вступ вільний.

Початок в полудне до пізної ночи. Добірна орхестра, танці і виграваки.

Тов. „Любов" за час свого існовання не мало нагоди дати пікніку, се перший пікнік, тож комітет робить старання, щоб забава випала величаво. Тому хто жие нехай у висше згаданім дни іде на Фарму, бо в понеділок свято, то в неділю можна довго забавлятися. Половина з доходу призначена на Академію Наук в Київі. Просимо о численну участь, до побачення на Фармі. Комітет.

Дороговказ: — Кари число 65 везе впрост на Фарму, де комітет вже кари покаже місце пікніку. З других міст брати кари, котрі доїжджають до кари ч. 65. 200-02

В. Будзиновський.

З ВЯЗНИЦІ.

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАННЄ.

Свобідно за Майом.

(Продовження)

(4)

Гадаєте, що я ні? — Сивенкий відповів, сміючися.— І наші товариші не від того. Але ми Турки. Туркам не вільно пити вина. Хиба би зайти до якого Жида у котрого й Турки купують заборонений напій потайно. Ходім до сеї каварні.

Сивенкий не помилився у жида дістали вино, ще й несогірше.

Чи ваш Мутеселім пе вино? — Сивенкий спитав жида.

Не скажу.

Шкода. Я хотів для него купити пару фляшок. Коли ви не знаєте, то мабуть не пе. Як би пив, то купував би у вас. Бувайте здорові.

Жид нахилився до уха Сивенкого.

Тепер не пе, бо не має защо. Я на кредит не даю. Як присилає до мене по вино, то кажу, що вже не маю. Ховаю так, щоби його посланці не знайшли і не забрали силоміць.

Селім ага пе?

Як хто почастує.

Сивенкий ще взяв пару фляшок.

Немова дістав приказ всі куплені річи занести до хати. Сивенкий з Ліндсаєм пустився на обзорини місточка. Воно було колись доброю, хоч малою кріпостию. Тепер мури окружаючі місточко в кількох місцях розсипувалися. Також розкришувалася більша часть домів у місті. Оглянувши всі прірви в мурах, вернули домів. Там вже дожидав їх Селім.

Ефенді, я вже довго жду на тебе. Маю приказ привести вас до Мутеселіма. Але.. Ефенді, маю тобі сказати правду?

Очивидно.

Мутеселім не дуже втішився вістию, що ти хочеш відвідати його. Він дістає, окрім палати на мешкане, шість тисяч пястрів. Він дістає ту плату таксамо, як я. Від коли з командантом сеї кріпости не дістав ні пястра. Чи він має тішитися, коли до него йдуть в гості такі достойники як ти і твої товариші? Чим він прийме вас?

Я йду до него на розмову, не на те, щоби їсти й пити.

Всеж таки йому не личить на сухо приймати вас. Отже він позвав до себе жидів, щоби від них позичити пятьсот пястрів. Жиди лише здвигнули раменами, бо все те, що вони колись мали, вже раньше помандрувало до палати Мутеселіма. Тепер він дістав лише одного барана.. Послідного, який був у сусіда.

На кредит?

Очивидно. Але того замало. Одною бараниною не погостить вас... Бачите, який я клопіт маю через вас?.. Клопіт і втрату.

Чому се твій клопіт і що ти тратиш, коли Мутеселім просить нас до себе?

Бо тих пятьсот пястрів, які йому потрібні, щоби погостити тебе, я мушу пристарати... Видобути хоч би зпід землі. Пару пястрів я дістав від тебе, за хату. Сего, що взяла Мерсіна не рахую, бо з неї скорше душу видерби, ніж одного пястра.

Ліндсай був в своїй комнаті. Сивенкий попросив Селіма хвильку заждати і пішов до Ліндсая. Чи ви хотіли би бути у Мутеселіма?

Очевидно. Бути в Римі і не бачити папу!

Колиж бо ви не лиш не смієте нічого балакати, але на добавок не смію бути вашим драгоманом, бо зараз виявилось би, що ви не Турок.

Пусте! Хочу бачити, як такий зьвір виглядає, які тут звичаї. Балачку переповісте мені, як вернемо домів. Піду до него, хоч би не запросив мене.

Колиж бо той меч султана в сій кріпости не має чим приняти нас, бо або султан не платить його плату, або валі задержує для себе. Через нас наш ґазда в великій скруті, бо Мутеселім приказав йому на кошти нашої гостини принести пятьсот пястрів. Селім не знає, звідки взяти їх.

Нащо було мучити мене таким довгим вступним словом! — Ліндсай крикнув, витягаючи мошонку. — Маю гроші. Але пятьсот пястрів соромно давати на кошти принятя таких людий, як ми. Дайте зо дві тисячі.

Тисяча буде досить. Решту треба буде мати в резерві, бо мабуть на тій першій позичці не скінчиться.

Сивенкий вийняв з калитки тисячу пястрів, вернув до Селіма і дав йому.

Більше ніж Мутеселім жадав! — Селім крикнув здивований і урадований. — Гм... Се рішучо забогато. Тепер дам йому тільки половину; тілько, кілько сам зажадав. Решту заховаю на другий раз.

Селім всунув пів тисячки в халяву, других пятьсот держав в руці.

Чи маємо зараз іти з тобою? — Сивенкий спитав.

Ще ні. Мутеселім не має ні кави, ні тютюну. Сеж потрібне зараз, як тілько увійдете до його гостинної. Насамперед занесу йому гроші. Він зараз купить каву і тютюн. Або я сам, ідучи до него куплю по дорозі. Тоді прийду до вас... Я не повинен говорити тобі сего, що про тебе чув від Мутеселіма. Але ти мій добродій. Ти щедро заплатив мені за хату і тепер спас від великого клопоту. Отже мушу перестерегчи тебе.

Мутеселім балакав, що про мене? — Сивенкий спитав здивований. — Що він може про мене знати? Мені може грозить яка небезпека?

Про тебе він чув лише, що я сказав йому. Небезпека не грозить тобі ніяка. Я мушу сказати тобі лиш се, що ти для Мутеселіма велика загадка, котра його сильно стурбовала. Він не дуже вірить, щоби ти, вислужений міріліно, зійшов на купця. Не дуже вірить, що твій товариш, котрий не говорить, купець, що купець другий твій товариш, котрий сидить в хаті і нікому не показується. Мутеселім каже, що таке товариство купців дуже чудне. Він командант кріпости отже мусить знати, хто ти і твої товариші. Будеш мусів показати йому свої подорожні грамоти і пояснити ціль твого приїзду сюди.

Ти мною не журися, — Сивенкий успокоював Селіма. — Мутеселім буде з мене вдоволений і тобі подякує за те, що ти привів до него такого гостя як я.

Селім побіг купити каву і тютюн, щоби занести до Мутеселіма і вернути по свого комірника. Сивенкий вийшов до Мерсіни.

Жду на тебе, — сказала — Юшка для вязнів готова, кава і дактилі куплені.

Вибач, але тепер не можу йти з тобою, бо мушу до Мутеселіма. Селім зараз прийде по мене.

До Мутеселіма?... Хиба на твій кошт. Він такий скупий, що гостя й люлькою не прийме. Арештанти можуть ждати. Підемо, як вернеш від Мутеселіма.

Не годиться так. Вязень повинен дістати в пору се, що йому належиться. Занеси їм їх юшку і передай їм се, що купила за мої гроші. Може завтра піду з тобою.

По хвили надійшов задиханий Селім. Сивенкий і Ліндсай пішли з ним до сараю. Гостинна, до котрої Селім ввів їх, була доволі простора. Під задною стіною були розстелені коври на подушках. На середнім сидів довгий, кощавий Турок з кантистим лицем і хитрими очима. Він підвівся і рукою показав на коври по лівім і правім боці свого сидження.

Позволь, Мутеселіме, що я грамотами покажу тобі, кого ти запросив до себе, — Сивенкий промовив до него, подаючи йому подорожні грамоти.

Кара Юзуф, міріліно, — Мутеселім читав. — Селім ага говорив мені, що ти купець.

Я покинув військову службу ради здоровля.

Я не второпаю, як можна, будучи вже башою, покинути військо на те, щоби зійти на купця. Гадаю, що служити султанови, то найпочетнійший і найплатнійший хліб.

І будучи купцем можна служити султанови. Від купців султан може мати докладнійші вісти про се, що діється в закутинах його царства, ніж від валіх і інших державних достойників.

(Дальше буде).

ПРОМОВА ПОСЛА СКРИПИ

в дискусії над повновластями для уряду, виголошена в польському соймі дня 17-го липня, 1924.

Золоті надії п. Ґрабського.

Високий сойме! Памятаємо всі, як то Ґрабський заявляв нам з цієї трибуни, що він витягне від богачів податки на санацію (уздоровлення) скарбу, що переведе і до кінця, направить валюту і причиниться до рівноваги буджету та що з цього хаосу, який тоді панував, він вийде ціло і запровадить лад і порядок, а мимо цього звертається він сьогодня до сойму, щоби цей ухвалив для уряду нові повновласти (Голос: Він хотів повновластий на один тільки рік!) і заявляє, що коли сойм відкажеться дати йому ті повновласти, — цілий будинок санації скарбу завалиться.

Неприємна дійсність.

Бо що-ж діється?! Ото богачі не хочуть платити податків. Коли порівнаємо приходи скарбу в м. квітні і травні, — то побачимо, що маєтковий податок, який в квітні приніс майже 18 міліонів злотих, в травні, як кажеться в звідомленню, мав принести 10 міліонів злотих, а в дійсности приніс тільки 4 міліони 298 тисяч злотих. Податок доходовий мав принести в травні 12 міліонів і 750 злотих, а приніс в дійсности меньше, чим половину, бо тільки 5 міліонів і 280 тисяч злотих. Инші безпосередні податки принесли в травні рівнож меньше, як сподівався Ґрабський. Чому? Бо багачі відкинули патріотизм на бік і не хочуть більше платити.

Карні експедиції проти селян.

Ґрабський заповів вправді, що буде безглядним, але на вид каси і він стає „на позір", буржуазія-ж може зробити замах і на самого Бога, але не на власні каси. Уряд Ґрабського зважується протиставити робітникам і селянам і національним меньшостям сильний кулак, може тримати по тюрмах 4 тисячі політичних вязнів — але сягнути своєю рукою на каси буржуазії і поміщиків Ґрабський не поважився і певно не поважиться. Грозив він справді, що пішле на села карні експедиції, оскільки поміщики відкажуться платити маєтковий податок; поміщики податків не платять, а погрози Ґрабського скінчилися на стрілянню бідних селян на Курнях, коли ті протестували проти несправедливого податку.

Уряд дістан егроші з пиятики.

Ґрабський, спаситель скарбу, знайшовся в тяжкому положенню. Збільшити посередні податки було дуже трудно, бо селяни і робітники і так вже угинаються під їх тягарем. В першому кварталі цього року, посередні податки разом з митними оплатами, доходами з монополів і промисловим податком винесли разом тільки 96 міліонів злотих. Заграничної позички Польща не могла дістати, хиба що Італія має ще на продаж пайочок зіпсутого тютюну або стухлопо макарону. А гроші потрібні, бо треба удержати армію а також нагодувати, вбрати і взути 45 тисяч поліціянтів.

Отже Ґрабський пішов утертою стежкою. Польська буржуазія переняла від царської Росії політику гноблення національних меншостий, а тепер перебирає фінансову політику, бо, як бачимо, приходить Ґрабський до нас з пяним буджетом Віттого; і бідний безземельний і малоземельний селянин, зруйнований інфляцією (випуск паперових грошей), санаційними податками і дорожнечою „санаційного" уряду Ґрабського, допроваджений до найгіршої нужди і держаний в „санаційній" темноті, буде шукати забуття своєї нужди і турбот в корчмі, помножуючи таким чином доходи спіритусового монополю. Таким чином заводиться у нас

Замість шкіл — корчми.

Найгірше, як звичайно, представляється справа під зглядом на Західній Україні і Західній Білоруси. Панування Польщі над тими землями принесло не тільки дикий гніт безмежний визиск, але і найзавзятішу боротьбу з освітою. Там на Західній Білоруси зроблено вже те, до чого в корінній Польщі уряд щойно добирається. Там зовсім знищено освіту і скасовано всі білоруські школи. На Західній Україні польський уряд провадить також завзяту боротьбу з освітою; закривається школи, товариства, культурно-освітні організації, закривається не тільки політичні часописи, але і освітні журнали. Все, що видається якомунебудь шпикові з дефензиви і старостові „підозрілим", все це касується, конфіскується і закривається.

Банкротство політики Ґрабського.

І ось цікава річ: уряд домагається від українського населення виконання всього, що вважає конечним для свого істнування, але національним меньшостям не дає ніяких прав. І тому повновласти, яких жадає уряд Ґрабського, є тільки доказом банкротства його власної політики зперед пів року, коли то він говорив, що для уздоровлення скарбу візьметься він до багачів. Повновласти ці є рівнож банкротством всіх тих ніби то робітничих, ніби то селянських партій, які явно чи облудно попирають уряд Ґрабського.

Будуча війна, нужда і розрухи.

Приглядаючись до загальної політики, мусимо ствердити, що щораз то більші воєнні хмари збіраються над світом, щораз близче насувається гроза неминучої війни, всесвітня буржуазія безнастанно зброїться, зброїться теж і Польща. Зброєння ті будуть пожирати величезні суми, яких не покриється доходами з монополів і з розпіячування людий. Тому треба буде знову продовжувати робочий день, прикручувати щораз більше податкову шрубу, в наслідок чого, працюючі маси будуть гинути з надмірної праці, голоду, нужди і хвоpiб; — а все це ради мілітаризму, ради заборчої політики польської буржуазії. Про якусь земельну реформу, про законодавство не може бути і не буде мови.

Відповідальність керманичів Уряду перед народом.

Польські, українські, білоруські, жидівські, німецькі і литовські (Голос х:інські, японські) працюючі маси, за всі дотеперішні кривди, які впали на них з ласки „санаційних" урядів Ґрабського, як також за розпіячування їх на взір Романових і Віттих, за всі ті кривди, які нанесли їм і нанесуть ще уряди Ґрабського, — потягнуть до відповідальности не тільки Хієно-Пястівський табор, але також і тих провідників, котрі помагали Ґрабському заковувати працюючі маси в кайдани, господарської, національної і культурної неволі.

Є один тільки вихід з цего Тажкого положення!

а це повалення влади буржуазії і створення селянсько-робітничої влади! Бо тільки влада робітників і селян відбере без викупу від поміщиків землю і віддасть її селянам, тільки влада робітників і селян відбере від капіталістів їхні фабрики, банки та зробить з них суспільні варстати праці, одна робітничо-селянська влада дасть можність працювати масам поневоленого польськими пануючими класами народу рішати самому о своїй судьбі, поможе йому злучитися з його рідними Радянськими Республиками. (Голос: Скажіть вам, як тепер в Росії!). Робітничо-селянська влада одна положить кінець всякому національному поневоленню, дійде до порозуміння зі всіми народами і таким чином положить кінець всяким зброєнням і війнам між народами всього світу. (Голос на правиці: Суддями тоді будемо ми. Голоси: До Росії!) Пос. Скрипа: Ми зі своєї землі нікуди і ніколи не підемо, а оскільки ви не хочете мати в своїй державі національних меньшостий, ми не маємо нічого проти і зовсім не стоїмо вам на перешкоді, бо працюючі маси стремлять до злуки з Радянською Україною.

Тільки робітничо-селянський уряд запровадить нову соціялістичну господарку, яка буде опиратися на праці і солідарности всіх працюючих мас (посол Дембскі кричить: треба бути консеквентним і коли ви присягали на польську конституцію, то таких річей не повинні балакати, — треба бути консеквентним). (На салі сміх).

Пос. Скрипа: Позволю собі замітити, що ви сьогодня смієтеся, але прийде час, коли наші стремління і поставлені зараз нами кличі здійсняться (пос. Дембскі кричить: Працюючі маси не вірять в те, що ви говорите!) а тоді сміятись будем ми!

Тільки робітничо-селянський уряд, який запровадить короткий день праці, гігієнічні (здорові) умовини життя, піднесе життевий та культурний рівень працюючих мас (пос. Дембскі кричить: Так, як в Росії! — пос. Скрипа відповідає: Так, так! Так як в Росії! — пос. Дембскі: А то вам удалось! На салі сміх.) — тільки той робітничо-селянський уряд здобудеться на переведення в життя необхідної перебудови суспіл. устрою.

Визволення працюючих мас Польщі прийде тоді, коли і в Польщі настане така влада, яка є тепер в Союзі Соціялістичних Радянських Республик (На салі сміх. Котрийсь з послів кричить: Ви самі з того сміетесь!).

Українська Соц.-Демократична Партія проти тиранії буржуазії.

Ми переконані, що тільки робітничо- селянський уряд зможе розторощити лоб капіталістичній гидрі і вратувати працюючі маси від нужди і проливу крови та забезпечити працюючим масам лад, добробут і освіту. Ми, представники українських селян і робітників, не будемо ніколи попирати панування буржуазії, не будемо їй помагати в розпіячуванню селян і робітників, не будемо зміцнювати тиранії а полишаємо це пепесовцям та „Визволеню". І тому будемо голосувати проти предложеного проекта закона про повновласти.

ВЕЛИКИЙ ІСТОРИК ПРО ВЕЛИКІ ПОДІЇ.

З нагоди десятиліття війни один з найбільших сучасних історикiв, Італієць Ґуліельмо Ферреро, присвячує статтю розчаруванням держав, які почали війну у пересвідченні, що скінчать її коротко та переможно.

Війна почалася у мертвім політичнім та диплoматичнім сезоні. Але саме тому, що світ був тоді несупокійний, він насолоджувався вакаціями. Коли Ферреро приїхав до Парижа дня 13. липня, він застав усіх активних політиків в однім ресторoні у Бульонськім Лісі і всі вони живо розмовляли про можливість війни. Але ніхто з присутніх навіть найбільших песимістів і найкраще поінформованих, не передбачував, що війна вибухне ще того самого місяця.

Два тижні пізнійше — каже Ферреро — трівожний дзвін мобілізації закінчив одно з найщасливійших століть в історії, яке почалося з 1815 року. Хоча на світову війну чекали віддавна — вона впала на Европу як незвичайна несподіванка. Всі почували, що вона йде, але ніхто не в силі був збагнути, як вона виглядатиме, тому, що люде глядять на майбутнє очима минулого.

„Як розяснити всі несподіванки, ілюзії та помилки останньої війни? Чому цілий світ, уряди і публична опінія помилилися у своїх передбаченнях та осудах? Тому, що від 1870 р. люде втратили розуміння, що значить коаліція і що світова війна. Війни фрацуської революції і доби цісарства були в дійсности загальною війною між великими і малими европейськими державами, лиеш з короткими перервами. Вони тривали так довго і так повивертали все коміть головою, що Европа по договорах у Відні та Парижі 50 літ жила в остраху перед світовою війною Коли лише виринала війна між двома державами, всі лякалися, що вся Европа вхопить за зброю і тому всі воліли дружно порозумітися. Навіть революція 1848 р. жила під впливом такого загального остраху".

Непевну ситуацію переходової доби хотіли використати у своїй дипльоматії Кавур та Бісмарк. Страх перед загальним вибухом пожежі не був уже за їх доби настільки сильний, щоби стримати ріщучого державного мужа, при сприятливих умовинах, від виповідження війни. „Але цей страх був ще досить сильних, щоби стати на перепоні поширення війни на всіх. Завдяки цій дивній ситуації вдалось цим двом дипльоматам ізолювати свої війни, а Бісмарк мав змогу на протязі 4-ох тижнів в одній 10-годинній битві виграти в 1866 р. війну, яка настільки сильно перетворила европейську історію.

„Покоління уроджене по 1870 р. втратило почування журби: що таке значить довготривала війна. Хоча люде знали, що при кінці XVIII. в. і спочатку XIX. лютувала 22-літня війна, але знали про це не більше як про крестоносні походи. Жива ідея про війну витворилась під впливом воєн між 1848. і 1870. р. і тому ми уявляли собі в 1914 р. війну як коротке, не коштовне потрясения, дуже догідне і що секрет її лежить у збільшенні сили та впливу одної держави коштом іншої. Нема сумніву, що німецький уряд і генеральний штаб з 1914. р. руководились такою ідеєю. Уряд гадав, що австро-сербський конфлікт можна льокалізувати, а штаб не сумнівався, що колиб навіть дійшло до зудару Трисоюзу з Антантою, то війну можна буде перевести так само хутко як у 1870 р.

„І світова війна вибухла тому, що її ніхто поважно не лякався; а не лякались її тому, що навіть військові кола мали про неї дуже неясне поняття. Цікаво було простежити, як ця початкова помилка заважила на веденні цілої війни. Її наслідки виринають головно підчас миру і його розчарувань. Чомуж людям так важко зрозуміти події останніх пяти літ? Тому, що вони уявляли собі, що наслідком війни буде перехід сили і впливу від держав переможених до переможців, як це було в рр. 1856, 1866 і 1870. А проте ми нині находимося у ситуації більше зближеній до повоєнного стану по Вел. революції і Цісарстві. Ці війни з погляду рівноваги держав не мали на суходолі ніякого успіху.

„Остання світова війна знищила старі держави, витворила нові, але в сути річи не сотворила ніякої нової сили. На момент можна було гадати, що Англія скористає в Азії з російської катастрофи. Одначе стає щораз яснійшим, що розпад московської імперії ослабив англійську позицію в Азії, тому, що азійські народи звільнені від страху з боку російської держави, не годяться вже так покірно на вплив Англії. Знищення Австро-Угорщини зміцнило забезпеку Італії, але не її силу — як це уявляють собі деякі італійські партії.

А війна перетворила внутрішну орґанізацію майже всіх европейських держав. Майже у цілій Европі, з виїмком Швайцарії та Франції, панувала політична система, яку можна уявити собі як перехідну між монархічним абсолютизмом з перед 1840 і демократичними принципами. Ця мішанина щезла. По катастрофі монархічної системи нема в Европі іншого принципу як воля народу; народи стоять перед дилюмою: або володіти собою самі, або піддатись диктатурі, яка як кожна влада сумнівної законности є слабою і насильною.

„Величезною подією, яка захитала рівновагою земної кулі, є російська революція, яка викорінила з Европи монархічну систему і зробила можливою упадок династії в Німеччині. З російською революцією починається велика політична кріза полишена світовою війною і з якою звязані всі болючі для нас проблеми. Встановлення демократії на основі загального голосування, з десятками міліонів виборців, мужчинами та жіноцтвом, стає нині майже надлюдським завданням. Надії на диктатуру, популярні в деяких колах інтеліґенції, є трохи фантантичні. Події в Італії вказують, до яких форм вона доходить, коли почуває себе якнайсильнійшою. Як часто у терпіннях та хвилюваннях нинішньої кризи народи будуть зі жалем споглядати взад на добрі часи з перед 1914 р., які щойно тепер починають цінити. Але жалями на долю нові покоління жити не можуть. Усі кризи людства нищать багато дечого доброго та великого, що треба знову відбудовувати. А десять літ тому, саме в цих днях, почалась одна з найбільших кріз людства, з якої до цього часу ми бачили щойно прольоґ".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".